

of ook met eene genoemde dooding van sommige zonden door rede-neering, ja, met hartstochtelijk daarvan te kunnen spreken, ik zeg, als dat geschat wordt boven gewicht van nederigheid,-kleinheid voor God, geestelijke armoede, ja, boven het zuchten onder zijne ongedoode zonden, omdat men er zoo niet meê aan het kruis kan komen, en dus boven dat gevoel van zijne algeheele ellende, en dat men uit dien grond Jezus telkens zoo noodig heeft?

†††. Ja, is dat geen nacht, als het ongedierte zoo voor den dag komt, als allerlei ongedierten van vreemde schadelijkheid te voorschijn komen? en als de dwaalgeesten in hunne listen niet gekend worden? Als die onder eenen schijn van algemeene liefde tot alle vromen, en van gansche onpartijdigheid, de harten van slapende vromen en van jonge Christenen listiglijk achter zich trekken en als een roof wegvoeren? en waarom, vrienden? O! omdat het nacht is, waarin de duivel krachtig werkt, en het ongedierte veel veld wint; als het dag was, dan zou men den engel onder al die vertooningen van liefde ontdekken.

b. Van de zijde der geloovigen zijn de redenen en oorzaken hunner zorgeloosheid :

†. Ongeloof aan Gods stem in vorigen tijd gevoed te hebben ; o! dit krenkt het hart en veroorzaakt wijking van des Heeren licht. De discipelen konden het ook te voren niet gelooven, wat ook de Heere tegen hen zeide; zoodat als de Heilige Geest, door gedurig ongeloof bedroefd zijnde, van de ziel wijkt, dan hebt gij de zorgeloosheid.

††. Daarbij afkeerigheid van wakende Christenen; als men met zulken niet omgaat, dan raakt men voorts zelve verder in slaap, en verkeert gij dan bij de slapenden, uwe oogen beschieten verder ook; en daarvan hebt gij zoo ligt geen nood, zoolang gij bij wakkere Christenen, en bijzonder met uw hart verkeert.

†††. Ook in hetgeen men nog van den Heere komt te genieten, honderd voor een te tellen, ik meen, als men het somtijds in het verborgen, of openbaar, of aan een avondmaal, eens goed gehad en eenige verkwikking of vertroosting genoten heeft, gelijk God zijn volk, al zijn zij ver van Hem, echter in het leven behoudt of ondersteunt, dat men dat schat voor een bewijs, dat het tusschen den Heere en de ziel zeer wel staat, en dat daar niet in den weg is. Dan werkt men niet door voor den Heere, met dat goede tot zijne opkomst uit zijne bijzondere diepte, en dan ligt men het eerst open voor zorgeloos te worden, en even krachteloos te blijven in de gevallen, evenals de discipelen; zij kwamen pas van het avondmaal, en als de bruid, Hoogl. 2 : 4, vergeleken hfdst. 5 : 2. Zooals zij uit het wijnhuis kwam, viel zij in slaap.

††††. Gelijk ook luiheid en onttrekking van werk, als men geen werk meer maakt van doodslapende onbekeerde menschen, of slapende vromen aan te spreken, als iemand van binnen dat voorbij kan, dan raakt hij op het laatst zelf ook in slaap; men weet dat men, door een ander veel aan te spreken, zelf best wakker kan blijven.

††††. Eindelijk ook te veel gegeten en gedronken te hebben; o! dan kan men de oogen niet langer openhouden, die worden met slaap bezwaard. O! hoe menigeen heeft zooveel van de wereld ingenomen, dat hij nu zit met zeer wijde en breede begrippen, en een vol en uitgebreid hart, omtrent rijkdom, staat, eer en aanzien hier beneden. Ja, hoe menigeen heeft zooveel van de gewoonten en moden dezer wereld ingenomen, dat hij ze als een afgod dient; ik zeg niet, dat elk naar zijnen rang en 'stand in de wereld, en naar de wijze zijns lands, niet gekleed moet gaan, o, neen! elk moet zijnen stand en rang in de wereld onder den hemel erkennen, en ook' in zijne kleeding, elk naar zijnen rang, op het nederigste uitdrukken, en dat niet tegen maar naar de wijze zijns lands; anders ligt daar weêr hoogmoed in. Maar ik zeg, of versta door moden der wereld, als een afgod te dienen, dat men van binnen wat heeft, dat alle dag, en bij alle gelegenheid, met genoegen en heblust teekent, als men maar de minste verandering in de mode merkt; neem eens, men ziet dat er eene plooi anders ligt, dat men niet rusten kan of dat moet men ook hebben; vrienden, wat is dat anders dan de wereld te dienen als een afgod? en op "s werelds wetten en bevelen te wachten en van binnen dat zoo ras te zien, daarvan zit niet weinig in dat hart. O! wat is dat anders, dan te wandelen naar de eeuw dezer wereld, naar den overste van de macht der lucht, die krachtig werkt? Een een doen van den wil des vleesches en der gedachten? Ef. 2 : 2, 3, dan wordt of blijft de ziel ledig van God, zijne geestelijke oogen worden hoe langer hoe meer gesloten in Gods rechtvaardigheid, en hij geraakt verder in slaap, en dus onbestand tegen de verzoeken; ziet daar de oorzaken der zorgeloosheid.

B. Belangende nu hetgene de goedertierene en lankmoedige Heere aan ons Nederland in het gemeen, en aan elk inwoner, ja, aan elk onzer in het bijzonder, van tijd tot tijd al gedaan heeft, om ons uit die diepe geestelijke slaapzucht en zorgeloosheid op te wekken, alsmede wat tot hiertoe het gevolg en de uitwerking daarvan is geweest, daarin slaan wij gade:

a. Hetgene de Heere van tijd tot tijd al gedaan heeft, om de inwoners onzes lands, en ons uit onze geestelijke slaapzucht en zorgeloosheid op te wekken; met een woord maar, behalve dat elk bijzonder, die een weinig opmerkt op Gods hand, meer of min weet wat het is dat God hem tegenkomt, in zijn persoon of in de zijnen, naar ziel of lichaam, of in zijne ouders, of kinderen, of familie, of huis, of beroep., of in zijne goederen of in zijnen naam; o, vrienden! dat zijn gunstige wegen als zij de ziel naar den Heere drijven, uit hare zorgeloosheid opwekken, en aan het bidden en waken helpen. Ik zeg, behalve dit, heeft de Heere veel gedaan om Nederland in het gemeen, en elk in het bijzonder, uit zijne zorgeloosheid op te wekken, en alles tot dat einde, om ons te doen wederkeeren tot zijne wet, Neh. 9 : 29.

1. God heeft van tijd tot tijd, tot wakkermaking, allerlei oordeelen

gezonden, het is waar, dat zij tot hiertoe niet zeer benauwend geweest zijn, gelijk in een beteren tijd van onze kerk, wanneer men het glinsterend zwaard binnen zijne poorten, en de pest binnen zijne huizen kreeg, dan maakten die oordeelen atheïsten tot geloovigen aan God, dien zij op hunne wijze aanriepen, wanneer God hen ook hoorde, en dewelke in dien tijd zeer dienden tot herstelling van Gods volk; dan reinigde de Heere de kinderen van Levi, Mal. 3 : 2, 3. Maar zoo zijn de oordeelen genoegzaam alle nu meer afbrekende, inkortende, uitmergelende, en maken genoemde Christenen tot atheïsten, die er hard tegen aan worden, en de uitwerking is veel, als Jer. 6 : 29, 30, wel waardig na te lezen.

2. Ja veel heeft God aan ons te koste gelegd, om ons wakker te maken door zegeningen ; en wel door allerlei soort, om ons op te wekken door verwondering, hoe het wezen kan, dat de groote God nog aan zulken als wij zijn, en als wij het tegen den Heere maken, ten goede-denkt. Wie zou durven denken, dat Jezus, in zulk een benauwdend tijd voor Hem, nog dacht aan slapenden, die geen een uur met Hem konden waken? Maar o ! als dat vruchteloos is, dan vergadert men toorn als eenen schat, Rom. 2: 4, 5.

3. Heeft de Heere ons langdurig opgewekt en gewaarschuwd tegen zorgeloos te blijven, door verscheiden van zijne getrouwe knechten, die door en zonder woord, door hunnen wandel spraken zoo sprekende en zoo doende: o! wat zijn er al velen voor den troon, die al reenschap van hunnen last, en hoe zij het gevonden en gelaten hebben, zijn gaan doen? En zoo zijn er ook nog dezulken in ons land, en hebben wij ook nog stemmen achter ons, ja, zelfs ouden van dagen, die het gevaar van verre zien en waarschuwen, die, naar hunne aangaande krachten toelaten, oprecht uit de keel roepen, zonder inhouden, Jes. 58 :1. En die dus niet de menschen, maar den Heere hun werk doen, al zegt men nu, als Ezech. 12 : 22, 23, 27, 28, Hij profeteert van vele dagen, zijn gezicht is van verre tijden. Vrienden! dat spreekwoord kan haast ophouden, als God het woord van elk gezicht zal doen komen.

4. De Heere heeft langen tijd stemmen door het land doen doorgaan, gelijk nu weder eenen verbodsdag doen uitroepen, en waarom anders dan om ons wakker te roepen? Vrienden, hoort gij de stern niet? gelooft gij niet dat er nood is? dat Gods hand en roede opgeheven is? slaapt gij ook zoo hard? O! het is eene stem om onze oogen te doen openen en op te staan, en om ons aan het werk, aan het bidden en verbeteren te helpen, en om ons met haast onze harten, huizen en handelingen te doen doorzoeken en zuiveren; dient deze verbodsdag nu niet tot dat einde? en zal hij die vrucht niet nalaten? O ! hadden wij hem dan niet gehad, dat zal Nederlands en onzen toestand zeer bezwaren en verergeren; ja, heeft iemand niet in zijnen zin te verbeteren, verschoont hij zonden, zet hij op, en behoudt hij drekgoden in zijn hart, God zal het naderen tot Hem niet toelaten, God zal antwoorden naar zijne drekgoden, Ezech. 14: 4. En

de Heere zal toonen, dat Hij zulke verbodsdagen niet rieken mag, ze zijn ongerechtigheid, zegt God, Jes. 1: 13. Hoz. 7: 13, Ik zou hen Wel verlossen, maar zij spreken leugenen tegen Mij.

b. Slaan wij gade, wat tot hertoe het gevolg en de uitwerking van alle die handelingen Gods bij ons is geweest.

1. Is het gevolg niet een blijven slapen bij aanhoudendheid? Sommigen zijn onder alle Gods oordeelen en zegeningen atheïsten en libertijnen geworden. Sommigen zijn onder alle die wegen goddelozer geworden; sommigen hebben onder al de goedheden Gods de liefde tot Gods waarheid verlaten, en durven Gods goed aantasten; o! zijn eigen goed kan men nog weggeven, maar des Heeren niet. Sommigen zijn door sommige stemmen als half wakker geworden, en zijn weêr ingeslapen, en neergezakt in hunne vorige zorgeloosheid; ja, op zijn best is bij deze en gene, voor dien tijd, dat de Heere klopt, eene verlegenheid, die niet weten wat zij den Heere zullen antwoorden: en zoo is dit het gevolg bij Gods beste volk, die nog pogen te waken, die het kwaad van verre zien en vreezen, dat hun hart vreest, dat hunne gedachten zeer vermenigvuldigen, wat het einde zal zijn. Ziende de vruchteloosheid van al wat de Heere tot hertoe gedaan heeft, en zijn als die kinderen, die in bezwijming gevallen liggen, van wege de grimmigheid des Heeren, de schelding huns Gods, Jes. 51: 20; en moeten alsdan rusten, en willen ook berusten in de eeuwige bestelling huns Gods.

2 O! vrienden, is het niet groot, dat God nog omziet naar zulk een' volk, als wij zijn, hoe ver wij ook van Hem af zijn.

a. Zal dit ons niet doen opwaken en opkomen? O! als de bewijzen van Gods goedheid en liefdehart niet machtig zijn, wat zal het dan doen? O! dan zullen de dreigende oordeelen Gods het ook niet doen; ja, de roeden die opgeheven zijn, zullen ons alsdan ook dezelfde laten; vrienden, daar staat het glinsterende zwaard nabij, daar staat de bleeke pest nabij, daar staan de bluskoortsen nabij, alle maar op bevel te wachten, om Nederlands poorten, ja, om onze huizen en vensteren in te klimmen, en o! als dat komt, wat zal het einde zijn?

b. O! Wat is toch de mensch? Ja, wat is een Christen, als God hem niet te machtig wordt, en zelf zijne banden breekt? Daar kan hij zoo half overreed, half beschaamd neerliggen, zijne oogen als even open doen, en zien, het kan zoo niet gaan, wat zal toch het einde zijn? en daar slaapt hij weêr heen, daar is geen wakker houden aan.

3. Ja is er bij ons geene reden van verlegenheid? Wat zullen wij toch den Heere antwoorden?

a. Kunnen wij wel zeggen dat het aan den Heere scheelt? dat God naar ons niet omgezien en ons wakker gemaakt heeft?

b. Kunnen wij wel inbrengen, dat wij geene middelen gehad hebben tot ontwaking?

c. Kunnen wij wel inbrengen, dat wij geen tijd gehad hebben? behalve dat de Heere aan ieder een ganschen dag alle week gegeven

heeft, om zijn werk te maken, dat hij uit zijne gevaarlijke zorgeloosheid opgewekt worde, heeft de Heere aan menigeen zooveel ruimte in zijn tijdelijk bestaan gegeven, dat hij tijd van zijn beroep af kan nemen, als hij het zoekt, om in de week ook van de middelen gebruik te maken; en zullen wij allen, of wij het druk, of niet druk in de wereld hebben, geen tijd moeten hebben om te sterven? O! als dat ons drukt, dan zullen wij wel tijd uitvinden, om ons aan de voeten van den Heere Jezus, met een onbezorgd hart, neer te werpen.

d. Ja, kunnen wij wel zeggen, dat wij er nooit eenige inwendige aanradingen, of wat meer toe gehad hebben? O! hoe menig kind van God heeft wel tijden gehad in het verborgen, of onder de middelen, of aan een Avondmaal, dat hij wel wat van binnen kreeg! Maar door zijn eigen verkeerd handelen en wegloopen met die verkwikking en vertroosting, en door het niet doorwerken voor God met zijn toestand, zoodat zijne ziel uit hare verborgene diepten opkomt, en doordat hij, in hetgeen hij geniet, maar blijft hangen, daardoor is het, dat hij van God is afgeraakt, als een kind, dat met de gave wegloopt, en den vader verlaat, en daarmede in slaap is gevallen.

e. Eindelijk en ten laatste, kunnen wij wel inbrengen, dat wij tegen onze zorgeloosheid en tegen zwaardere tijden van verzoeking, die er aanstaande zijn, niet genoeg gewaarschuwd zijn? Vrienden, dit is jaren achtereen geschied, ik kan zeggen, dat mijn gansche leeftijd, zoo verre mij heugt, getuige is, dat er dagelijks is toegeroepen: Ontwaakt gij, die slaapt, en staat op uit de dooden, Ef. 5:14. En als Jona 1:6, Wat is u, gij hardslapende? sta op, en roep tot uwen God. En wat zijn al die verbodsdagen anders geweest, dan een uitroep van ontsteltenis in het land over de zonden en over de plagen, en over het einde, wat er van zal worden.

TOEPASSING.

A. Ziet derhalve, vrienden, uit alle dezen, wat onze post is, wat elk thans op zijn hart ligt, en van den hemel zelf gegeven wordt.

a. Weet vrienden, dat het biddagswerk aan ieders hart zal moeten beginnen; ieder zal aan zijn hart wakker gemaakt moeten worden, zal hij hier ooit recht werk beginnen kunnen, en zal hij ooit een steun worden voor het gemeen.

b. Weet ook hieruit, dat het biddagswerk geen werk is van eenen dag; die dag behoort voornamelijk maar, om met al Gods volk, als een eenig man, te zamen te stemmen, wegens die dingen, die ieder in het bijzonder in het verborgen te zien heeft gekregen, en om daar op den Heere en op zijne stem aan het hart te mogen wachten.

1. Eindelijk is het eerste groote werk, het voorbereidingswerk; namelijk:

a. Dat men van de eerste geruchten af al uitzierende is naar den Heere; O! wij hebben God noodig, om recht biddag te houden; zoo

†. Dat wij bij licht zoeken te zien, hoe het staat tusschen den Heere en onze ziel.

††. Dat wij mogen willen verlicht worden, wat schuilende zonden en afgoderijen in onze harten, in onze huizen en in onze gezinnen, en wat krommigheden in onze handelingen naar buiten, op den troon zitten, die God mishagen, en waarom de Heere rechtvaardig de ziel, of onbekeerd, of in het donker, mocht laten heengaan: en

†††. Dat wij omtrent die dingen oprecht zoeken te worden voor den Heere; die recht aan de voeten van den Heere Jezus met verzwinging aanklagen en betreuren, en den verzoeningsweg met kracht zoeken mogen, om met ons hart voor eeuwig van de zonden te scheiden.

b. Zal oprechtheid in die dingen ons in het naderen tot God behoeden moeten; en wij hebben dat niet van natuur, wij zijn allen; zooals wij in de wereld komen, onoprechten van harte, ja zullen wij ooit in staat raken, om voor het gemeen tusschen te kunnen treden; aan onzen kant zal de Heere het eerst klaar moeten maken. O! wij zullen geen eene zonde of afgod, hoe lief ook moeten verschoonen, of onaangeraakt laten; en schuilt er eenige zaak, die men als eene lekkere beet onder zijne tong houdt, God zal antwoorden naar de drekgoden; nadrukkelijk zegt David, Ps. 66: 18, Hadde ik naar ongerechtigheid met mijn hart gezien, de Heere zou niet gehoord hebben.

2. Is eigenlijk het' allergrootste werk, het werk van verandering van binnen en naar buiten, de hervorming in elks hart en huis, zoodat hij in eenen Gode behagelijken weg raakt, en dat behoort tot de nabetrachting na den verbodsdag. O! dan zien Gods ooggen naar waarheid, wat men voor en op den verbodsdag gemeend of niet gemeend heeft; hier komt het alles op aan.

3. Maar eigenlijk is het voorname werk op den verbodsdag :

a. Niet als velen meenen en denken, namelijk, dat men voor en na dien dag niet met al doet, en dat men dan op dien dag in het eenzame zich lang en breed afzondert; en als men zijn hart daar eens gevonden heeft, of als een kind Gods daar eens iets van den Heere tot vertroosting en sterkte, in zijn bijzonderen weg, genoten heeft, men daartnede dan tevreden is. Och vrienden! dat is alledaagswerk in zijne eenzaamheid: deze dag dient gepaard met zijne voorbereiding en alledaagsche nabetrachting, om uit zijne bijzondere diepten en krachteloosheden aan zijn hart, voor den Heere, en ter hulpe voor een zinkend land en kerk, op te komen, zoodat wij het land, waarin wij geboren zijn of leven, en waarin sommigen wedergeboren zijn, behoudenis aanbrengen.

b. Maar het werk op dien dag is, zich diep te vernederen voor den Heere in- en uitwendig, met vasten, geween, rouwklagen, kaalheid, omgording van den zak, als alles wat wij genieten verbeurd hebbende; en ook om een recht gebruik te maken van de openbare genademiddelen; namelijk,

†. Om met die dingen, die wij in onze eenzaamheid, onder het voorbereidingswerk, zoo betrekkelijk tot onszelven en onze huizen en

handelingen, als **betrekkelijk** tot het gemeen gevaar, en de oorzaken daarvan gezien, betreurd en beleden hebben, om daarmede met belijdenis en vernedering voor God op te komen onder de openbare gebeden; om in dezen, met alle Gods kinderen, samen te stemmen over eenerlei zaken hier op aarde; ja, om als onwaardig en vloekwaardig, vergeving van zonden voor onszelven en voor Nederland bij den Heere Jezus te zoeken, en Hem verder in te roepen, dat Hij zijn werk mocht komen werken.

††. Ook om onder de openbare verkondiging des Woords op Goddelijke antwoorden te wachten, om te wachten op Gods stem aan zijn hart; en ook om daar te letten, hoe Gods getrouwe knechten, en waarheen zij ook met opzicht tot het gemeen, door den Geest der genade en gebeden geleid en gestuurd worden, of tot onze verlichting, of tot bevestiging onzer gedachten, en bevinding naar den Bijbel.

†††. Ook om ons met al Gods volk, als een eenig man, plechtig aan den Heere opnieuw te verbinden. O! om openbaar voor engelen en menschen, in de tegenwoordigheid van een drieëinig God, te beuigen, dat wij met een besloten hart door de stukken doorgaan, en ons opnieuw begeven onder den vloek en onder den eed, en dat wij dus opnieuw dat zalige en welgeordineerde verbond inwilligen; alles op Jezus' kosten en in zijne kracht, tot dat einde, om van nu voortaan ons te zetten tegen zonde, wereld en al wat God haat, en om den Heere alleen te willen dienen en naar zijn welbehagen alleen te willen leven.

R O! onverzonde mensch met God, zoekt gij toch uwe arme ziel te bergen tegen den dag van den toorn des Heeren, eer dat de opgehevene roede op uw rug nedervalt.

a. Ziet toch uw gestel, bidt veel om licht, dat God u bij zijn licht uwen doodslaap, uwe blindheid en het gevaar daarvan, mocht doen zien, ten einde gij aan het worstelen mocht raken voor den troon.

b. Weest toch intusschen getrouw aan uw licht, in alle zaken, waarvan gij in dezen tijd wat te zien krijgt; het mocht eens een tijd zijn van het welbehagen des Heeren over uwe arme ziel, het is er wei meer gebeurd, die het niet dachten noch zochten.

C. En gij vrienden, die wat gekregen hebt in uw oordeel of aan uw hart:

a. Zoekt toch op uwe wijs nu op uwe wacht te staan; o ! wie weet, God mocht Zich wenden! Het is er menigeen geschied, dat de verbodsdag een verbondsdag werd voor een ellendige; het licht mocht eens opgaan in de duisternis.

b. Zoekt nu veel tot vernedering te werken, en zoekt onder dat lage bukken en vloekwaardig verklaren van uzelf, uit te zien naar den Heere. O! waar de hoogten geslecht, en de dalen van moedbenamingen en ongeloof verhoogd zijn, en daar dus het hart een vlak veld wordt, daar is de Koning te wachten; ja, eer Ik het wist, zegt de Bruid, Hoogl. 6 : 12, zette zich mijne ziel op de wagens van mijn vrijwillig volk.

D. Eindelijk, kinderen van God,

a. En wel die nu onder den slaap gebonden ligt,

1. Uw verafzijn van den Heere, en uwe afkeerigheid van wakker gemaakt te worden, te zien; daarvan zal uw rechte werk moeten beginnen, om uit een kuil zonder water opgeholpen te worden, door het bloed des verbonds.

a. Ziet waartoe God u uit den natuurstaat geroepen heeft, en wel in zulk een tijd, en dat alles was in Gods boek geschreven; en zult gij nutteloos eene plaats beslaan op de wereld, en niets wezenlijks voor uwen Koning en bloedbruidegom verrichten ?

b. Ziet wat God in den grond aan u gedaan heeft; zijn eeuwig liefdeoog is op u geweest, en het is in kracht op u neergevallen, toen gij den duivel ontruikt zijt, en tot Christus' gemeenschap zijt overgebracht. O! was het nu niet noodig dat uwe oogen weer openingen, en op Hem zien konden, dien toch uwe ziel liefheeft, en dat gij voor den Heere weer nuttig werd op de wereld? Past die vergelding u niet?

c. Betreurt uw verafzijn van den Heere; o! vergelijkt u niet bij gisteren en heden, maar ziet wat gij in het eerste hadt, toen gij zoo teeder voor God waart, en ziet dus uit wat liefde en werken gij uitgevallen zijt.

d O! steekt eene hand uit, ziet eens op naar boven, zij mocht gegrepen worden, en gij opnieuw met liefde Gods en van Christus overstroomd worden, de weg des verbonds tegen uw verval en tegen de gekrenktheid van uw hart mocht u eens opengaan, en gij mocht het eens zoo goed krijgen, als in het eerste.

2. Maar weet ook, dat de Heere in dezen tijd zeer nauw zien zal, om uwe gedachten, uwe voornemens, en wat zaken bij u schuilen, en wat zonden en afgoden gij aanraakt, of verschoont, gade te slaan; gij weet dat zijne oogenzijn als vuurvlammen, en daarom, lieve vrienden, staat naar oprechtheid in alles.

b. Volk des Heeren! die nog wakende bewaard zijt, en pogingen hebt om den Heere getrouw te zijn, met een woord maar.

1. Spreekt nu veel deze en gene aan, die zoo slapen; dit deed de Heere Jezus, doet gij nu ook zoo.

2. Gaat veel aan het bidden, al blijven anderen slapen, dit deed de Heere Jezus ook.

3. Zoekt uw biddagswerk te verrichten in en door Christus; dan zult gij voorspoed hebben.

4. Wandelt toch in vreeze; die staat, zie toe dat hij niet valle, 1 Cor. 10 : 12. Zoo staat gij enkel door geloof; de discipelen waren dienzelfden avond zoo wakende en nabij geweest, en nu sliepen zij.

5. Eindelijk en ten laatste, heft uwe hoofden op, als gij de tekenen van kwade tijden ziet; let op Gods wegen en oordeelen, en verwacht voor u, in een donkeren dag, een Zoar met een Lot, en een Dothan met een Eliza. Amen, het zij zoo!

DE DISCIPELEN VAN JEZUS, NA ZIJN HERHAALD BIDDEN, UIT HUNNE ZORGELOOSHEID NADRUKKELIJK WAKKER GEMAAKT.

OF

Eene verhandeling op eenen Bededag.

En hen latende, ging Hij wederom heen en bad ten derden male, zeggende *dezelfde* woorden. Toen kwam Hij tot zijne discipelen, en zeide tot hen: slaapt (nu) voort, en rust; ziet, de ure is nabij gekomen en de Zoon des menschen wordt overgeleverd in de handen der zondaren* **Staat** op, laat ons gaan, ziet, hij is nabij, die Mij verraadt.

MATTH. 26 : 44-46.

A. **V**KIENDEN, wij hebben de laatste maal, tot eenige voorschikking tegen dezen verbodsdag, volgens Mark. 14 : 40, gezien,

a. Het goedertieren hangende hart des Heeren Jezus bij aanhoudendheid over zijne wederom slapende of slaapzuchtige discipelen, in een tijd van uitersten nood, ter herhaalde opwekking uit hunne slaapzucht met haar gevolg.

b. En hebben toen daardoor aangewezen, hetgeen de goedtierene en lankmoedige Heere aan ons Nederland in het gemeen, en aan elk inwoner in het bijzonder, van tijd tot tijd gedaan heeft, om ons uit eene diepe geestelijke slaapzucht en zorgeloosheid, in een langdurigen tijd van nood en benauwdheid, op te wekken, alsmede, wat tot hertoe het gevolg en de uitwerking daarvan is geweest; wanneer wij in het breede ons hebben uitgebreid.

1. Over den tijd van nood en benauwdheid, zoo langdurig, waarin wij zijn, en wel niet name, door zulke zonden, waarom Gods toorn van den hemel altijd geopenbaard is geworden; gelijk ook door zeer zware en ongekende geestelijke, en door eene macht van uitmergelende tijdelijke oordeelen.

2. Over de geestelijke slaapzucht en zorgeloosheid van Nederlands volk in het algemeen, en van ieder onzer in het bijzonder, en dat in zulk een tijd.

3. Over de oorzaken, waardoor de oogen van Gods volk, bijzonder in dezen tijd, met slaap zijn bezwaard; en

4. Over het gevolg en de uitwerking van des Heeren gedurige goe-

dertierene wakkermaking tot hiertoe; als zijnde tot op dezen verbodsdag geweest:

a. Een aanhoudend blijven slapen, in het gemeen.

b. Een half wakker worden op zijn best, met een weder inslapen; en

c. Op zijn allerbest, een niet weten uit beschaamd- en verlegenheid, wat den Heere te antwoorden.

B. Dus gaan wij nu over, volgens de uitbreiding van **Mattheus**, hfdst. 26 : 44—46 vergeleken met **Mark.** 14: 41, 42, om onder eene zucht, om wat te mogen krijgen en vinden, dat opzag in geloof naar den Geest uit de hoogte, te onzer aller zalige ontwaking, of dien het bescheiden mocht zijn; ik zeg om nu te behandelen, des Heeren Jezus laatste of derdemalige, doch onzachte wakkermaking van zijne bij aanhoudendheid slapende discipelen, en dat zelfs in die benauwde ure des grooten needs, door het verschillende einde van Jezus en zijne discipelen; o! de een gaat het kwaad in, en de ander wordt gered; twee hoofddeelen behandelen wij.

A. Kortelijk den zin der afgelezene woorden.

B. En dan nader hunne gepastheid op ons Nederland in het gemeen, en op Gods volk in het bijzonder, nu en in het vervolg.

A. Aangaande den zin der afgelezene woorden, hierin slaan wij het oog:

A. Op de gedraging van den grooten Borg, in het midden van zijne aanwassende benauwdheid; zoo omtrent zijne discipelen, aan wie Hij tot hiertoe vruchteloos gearbeid had, als voor Zichzelven, onder den druk van de eeuwigheid van zijns Vaders toorn, ontstoken in Hem alleen, tegen al de zonden van al de uitverkorenen, van den beginne tot aan het einde der wereld, volgens vs. 44.

B. Op des Heeren Jezus' laatste of derdemalige liefdekomst tot zijne bij aanhoudendheid slapende discipelen, ter onzachte wakkermaking van hen uit hunne slaapzucht, door het daar zijn van het gedreigde of gevreesde kwaad, volgens vs. 45.

C. En dan eindelijk op het zeer verschillende einde van den Heere Jezus en van zijne discipelen, in die ure der verzoeking, na de oproeping door zijn machtig woord, volgens vs. 46. De discipelen staan op, gaan met Jezus heen, en de een gaat in het kwaad in, en komt om, en de ander wordt gered en bewaard.

A. Belangende het eerste, daarin slaan wij gade:

a. Des Heeren gedraging, in het midden van zijne aanwassende benauwdheid, omtrent zijne discipelen, aan wie Hij tot hiertoe vruchteloos gearbeid had: de tekst zegt: Hij liet hen daar; en hen verlatende ging Hij wederom henen.

1. Verstaat niet, dat de Heere hen, in zijne tweede komst tot hen, niet opgewekt had, want uit **Mark.** 14 : 40 blijkt ons, dat zij wakker geworden zijn, vermits zij uit beschaamdheid en verlegenheid niet wisten, wat zij den Heere zouden antwoorden.

2. Maar verstaat er door, dat zij mogelijk al weer ingeslapen zullen zijn, en dat in dien toestand de Heere met woorden niet veel meer aan hen deed; of mogelijk, hoe veel Hij thans ook met Zichzelven

bij

Zich,
vleesch,

„Zichzelve gade Jezus' gedrag voor
toenemende

malenging en ten derde

1. Dit was de derde maal, dat de Heere Zich ging neerwerpen

a. De eerste maal was het Hem te doen geweest om eenen

om eenen v o o r b i j g a n g o f tusschen- n e
poozing, om bekwamer te zijn tot lijden; evenals de Heere, Mark.
15 : w i j n w e i g e r d e , w e l k e d o o r g a a n s
aan de gekruisten gegeven werd tot bedwelming
Hijdat

van den edik, welken de Heere aan het kruis nam, Mark. 15

b.
zijnsuwige, wrekende en onkreukbare gerechtigheid

Matthjn volk op te nemen, zeggende: M i j n V a d e r !
Mij niet voorbij kan gaan, tenzij dat Ik
hem drinke, uw wil geschiede !

c. de Heere, zeggende dezelfde woorden; na-
zijn wezen; dezelfde ook ten opzichte van
de onderwerping aan zijns V a d e r s w i l , j a , d e z e l f d e w o o r d e

geene
blijkt.

Leeren wij nu hiJezus' uit :
a. Hoe men' te handelen hebbe in eenentijd van nood, onder in-
of uitwendigen druk, namelijk, om dan veel te bidden. Jezus had
bevolen, dat men, in nood zijnde, tot God moest roepen, dat men
moest aanhouden en niet vertragen, Luk. 18 : 1-8, waar de gelijkenis
genomen wordt van dien onrechtvaardigen rechter, die op haar aan-
houden echter die weduwe hielp; dit doet nu de Heere hier zelf, en
dus handelde Paulus, hij zegt, 2 Cor. 12 : 8, dat hij den Heere drie
maal gebeden had tegen' dien engel des satans.

b. Maar zoo is er wat te leeren, daaruit, dat de Heere Jezus ten
derde male dezelfde woorden uitbracht als voorheen.

†. Vrienden! ontbrak het den Heere Jezus, de opperste Wijsheid,
dan aan eene gestalte of aan woorden? Hoewel de aardsche, natuur-
lijke en eigene, ja, duivelsche wijsheid zulks onder de menschen zeer

zou afkeuren, hetwelk zij zoo volmondig in Jezus niet durft doen, zoo leeren wij hieruit, dat, in des Heeren Jezus' gestalte van binnen en in de zaken naar buiten geene verandering zijnde, moet volgen, dat het bidden ook op dezelfde woorden uitkomen moet; anders kunnen die groote wereldswijzen ook wel afkeuren en tegenspreken de herhaling van David in zijn loven van de goedertierenheden Gods, zoo menigmaal herhaald in Ps. 107 en 136, als bewijzen, waarvan zijn hart vol was, en ook ter navolging.

††. Ja, dit groote voorbeeld leert ons, wat hartelijk bidden in de eenzaamheid is, en hoe het daar moet toegaan; niet, dat men het zoo ordelijk, aaneengeschakeld, verstandig, juist, zonder tweemaal hetzelfde te zeggen voor God met woorden voortbrengt, maar uit de volheid van het hart, den nood van binnen, de ellende en het gevoel der ziel spreekt; evenals in het natuurlijke iemand, die in nooden om eene aalmoes vraagt, die eene afgeschotene of afgezette hand of voet, of andere ellenden laat zien, zonder woorden, of met weinig woorden, of met herhaalde woorden; o! dat roept vrij wat harder, dan als daar zoo iemand vol woorden, verstandig voor ons redeneert, daar kan uw hart bij toesluiten. O! zijne gedaante, zijne ellenden te toonen, zijnen nood aan den Heere te laten zien, al is dat zonder woorden, of het achterste voor, of met weinig woorden, of al was dat nog zoo menigmaal met herhaling van dezelfde woorden, dat is het, en dan zijn die herhalingen van dezelfde woorden, in zijn hunkeren voor den troon van vrije genade meer een bewijs van het werk des Geestes, die de ziel bij hare ellende bepaalt, zoodat zij hare wonde voelt, en er den vinger ophoudt, en dat het haar hartelijk om de bede, die zij van den Heere bidt, te doen is. Daarvandaan komen in het verborgen die herhalingen met aanhoudendheid, of die weinige woorden, of die kort afgebroke, of die halve 'woorden; al te vol, zegt het spreekwoord, lekt niet uit, daar doorgaans de ledige vaten het meest rammelen; zoo bidt het hart dan en de nooden naar binnen en buiten, en niet alleen het oordeel; ja, dan roept de Geest Gods van binnen, die komt te hulp, en brengt die onuitsprekelijke zuchtigen voort, die de Heere op zijnen tijd hoort, Rom. 8 : 26.

B. 'Belangende nu des Heeren Jezus' laatste of derde liefdekomst tot zijne bij aanhoudendheid slapende discipelen, ter hunner onzachte opwekking uit hunne slaapzucht, door het daar zijn van het gedreigde of geveinsde kwaad, volgens vs. 45, daarin slaan wij gade,

a. De laatste of derde liefdekomst van den goeden Herder tot zijne bij aanhoudendheid slapende discipelen; de tekst zegt, toen kwam Hij tot zijne discipelen.

1. De discipelen sliepen bij aanhoudendheid ; dit blijkt uit hetgeen de Heere tot hen sprak, zooals wij wenschen te zien; wij zullen thans het slapen van de discipelen, met de oorzaken daarvan, en dat in zulk eenen tijd

alzo wij laatst in het breede, : 400 ~~haren~~ ~~ge~~ ~~mp~~ ~~or~~ ~~k~~ .

a. Dat de tijd, waarin zij bij aanhoudendheid slapende bleven, een tijd was van uitersten nood en gevaar, namelijk, het was een tijd,

†. Dat hemel en aarde als in beroering waren, wegens Gods toorn tegen de zonde in zijnen lieven Zoon.

††. Dat geene lankmoedigheid meer plaats had tegen, o! het zwaard van de goddelijke w tegen, tastte aan en sloeg den Man, den sterk& Man, den metgezel des Vaders zonder verademing of barmhartigheid ;o! het recht ging zijnen gang.

†††.

leeraars en zegen van boven kon afdalen, ja, dat de

††††.

diepe ongesteldheden, zij waarin

†††††.

strijdenden was; o! de

zijn,

†††††zoo was het die bestemde tijd naar den die volheid des tijds grooten Borg; nu zou ver-n Hem d komen, en dus zijn volk behouden worden van den toekommenden toorn. Hij ondergaan, en uit alles w

b. eenen gevaarvollen tijd zijnd slapen. O! de groote Borg was in angst en nood, en

Heerendes

zija,

Heeren

O! W a t i s t o c h d e mensch, geene andere hand bijkomt aan het har

c. Ziet met een woord de redenen en oorzaken van hunne slaapzucht.

†. tijdstijid aan Jezus' stem, het niet aann hetgeen de Heere zoo eenen anderen weg te willen en nu als met den slag gewaarschuwd te worden, dat was

zij nu slapen van d 22: 45. heid, Luk.

†††. D a a n d d j zij allengskens het goede en hunn dienzelfden avond en nacht aan het Pascha eerste Avondmaal genoten en gehad hadden, verloren.

††††. Ziet eens, hoe het waken dan bijzonder te pas komt, als

men van binnen wat geniet, en dan denkt men dikwijls het minst, dat er verzoeken op handen zijn.

2. Ziet men den Heere Jezus in die ure zijner benauwdheid voor het laatst en ten derde male Zich wenden tot deze drie zijner discipelen, en het waren juist die drie: Petrus, Jakobus en Johannes; de een had tevoren gezegd: dat zal U niet overkomen, en Heere! ik zal met U in den dood gaan; en de anderen hadden gezegd : zij konden

Heeren; ja, over die bleef des
 zijn hart onder al zijnen, druk. O! Hij gaat al weêr naar hen
 zien; grooten zwaar gevallen zijn! Zijne
 liefste discipelen verlaten Hem, nu het er op aankomt, nu heeft Hij
 niemand van de volkeren met Zich, nu
 : 3.

b. Slaan wij gade, hetgeen de Heere Jezus in die laatste komst tot
 zeide Hij

a.

mij, aansprak, dit dunkt
 Heere, dende hart des
 b.

Gods zijn geweest, gelijk de gewone weg

ênêre stem spreekt, om
 Job 33

Hij op een leger, bezoekende hem zwaar, wanneer
 gevolgelijk,

† daarmede, t'genasf, t de Heere te kennen,
 *. Dat het nu de laatste maal was, dat Hij tot hen kwam om hen
 te vermanen tot waken, of dat Hij
 zeide: en, alsof de Heere schei

** nut zijt einde zien zouden van al dat voortslapen en
 zeide: ziet nu, wat voortslapen da

***.

zijne heil menschelijke
 voorbij was, alsof zeide: Heere

mijnen goede, tot mijne verkwikking, nu op te waken, dat is nu te laat, en derhalve te dien opzichte slaapt nu voort en rust.

††. Derhalve als Markus er bijvoegt: het is genoeg, dat is, het is lang genoeg voor uzelfven, in uwe verzoeking en geslapen, het is tijd om uzelfven te bergen.

2. En zoo was dus deze wakkermaking met den slag zelfven, zooals de tekst zegt, dat Jezus tot hen zeide: ziet, de ure is nabij gekomen, en de Zoon des menschen wordt overgeleverd in de handen der zondaren. Jezus zegt:

a. Ziet, de ure is nabij gekomen, zij was daar. Markus zegt, zij is gekomen, te weten die ure, naar den eeuwigen raad over Hem als Borg bescheiden; nu was het die bestemde ure zijns Vaders, om Hem niet te sparen, en dat zijns Vaders natuur en wrekende gerechtigheid

uitverkoren in zijnen Zoon eeuwig te Straffen en uit te roeien. Ja, het was nu de ure zijner vijanden, gelaten tegen den B
Jezus wist dat de bende nabij aan den hof was.

b.
de namelijk,

†. Het zou nu op een overleveren aankomen
Hij het ontweek,
Hij Zich gewillig
daarin begeven, wij gaan op naar Jer
zalem, Matth. en wel dat einde. Derhalve, be
Zichzelfven van eeuwigheid had overgegeven, en Zichzelfven nu gewil-
lig overgaf, zou Judas Hem nu overleveren, en in die overlevering

Zach. 13 : 7,

mijnler? en tegen den Man, die
heirscharen,

††.
heidenschelijk in de wreede handen der

20 : 19 en Gal 18. 2

†††. Dit maakt de He discipelana te hunne rontwa-
zoo.

*.
Hij
in- zij uitgewikkeld, (naar
Hij) gezegd had, beteekenende hoedanigen dood

**z ware verzoeking en gered mochten

zijn discipelen, in die ure der verzoeking, na de oproeping
door zijn machtig woord, 46. De discipelen staan
heen, een ghat in het kwaad in, en komt om, en
de ander wordt gered en wij gade:

a. De ure der verzoeking, namelijk, het **daarzijn** van het gevreesde en het lang voorzegde kwaad. Jezus zegt: ziet, hij is nabij, die **Mij** verraad.

1 O! het was Judas, die daar met zijne gemengde bende was, als de aanlegger, en die was nabij, om den 'Heere, **zijnen** Meester, te verraden. Hij had den Heere Jezus reeds verraden, en nu zou hij dat verraad verraderlijk ten uitvoer gaan brengen; het zou met eenen kus aangaan of beginnen, en dit was **zoo** nabij, (zooals wij uit het volgende 47ste vers zien) dat, terwijl de Heere nog sprak, hij daar was met de bende. Ziet, dit was voormaals een Apostel, een man, die veel licht in het Woord en gaven gehad had, en die met Christus en met zijn volk al nauw zal omgegaan, en vele bijzondere samenspraken **van** den Heere Jezus zal bijgewoond hebben; ja, door wien de Heere voormaals ook krachten gedaan zal hebben, ja, een man, dien de Heere met zijn bloed gekocht had in zijn ambt, en dien de Heere nu, volgens Joh. 17 :12, verloren had; ja, ziet hieruit, als licht in haat verandert. als men eerst ver komt door gemeen licht en door gaven, en lang met vromen verkeert en dan vijandig wordt, o! waartoe het dan niet kan komen. Wel is waar, wat Jezus zegt, Matth. 26 : 24, het ware dien mensch beter nooit geboren te zijn geweest.

2. Dus zagen zij nu om dien oogenblik. **hetgeen** iaren was **gezegd** **en voorzgd**: gelijk David, Ps. 41 : 10, de' man mijns vredes heeft de **verzenen** tegen **Mij** verheven; ja, daar ondervonden zij hetgeen de eeuwige raad inhiel, waarvan de Profeten gesproken hadden en wat de Heere hun **zoo** dikwijls mondeling gezegd had, en **zoo** zullen zij nu met schaamte wel wakker geworden zijn. en in hun hart bekend hebben, dat de grootste Profeet in het midden van hen geweest was.

b. Slaan **wij** nu nog gade het zeer verschillende einde van den Heere Jezus en van zijne discipelen in dien tijd, na de oproeping door **zijn** machtige woord. Jezus zegt: staat op, laat ons gaan.

1. De Heere **roept** het **machtige** woord tot hen: staat op ! Lukas zegt, hfdst. 22 : 46, Wat slaapt gij? staat op ! Hier gaf de Heere, wat Hij sprak, en zij, als tweede oorzaken, stonden ook op. Hieruit schijnt, dat zij tusschenbeide door de opwekking van Jezus wel wakker geworden waren, maar echter den slaap lief hebbende, bleven nederliggen, gelijk iemand, die maar half wakker is en geen gevaar merkt; maar het gedreigde kwaad daar zijnde, nu worden zij recht wakker, en staan, als door alarmgeschrei opgewekt, op, om het kwaad

2. Zegt de Heere: laat ons gaan; namelijk, om hen getuigen te maken van het zeer verschillende einde van 'Hem en hen, in die ure der verzoeking. Dus krijgen zij weer opnieuw een geloovig vertrouwen op Jezus, en gaan nu gewillig met Hem ; o! welk eene omwentling, nu was het weer, gelijk Ps. 18: 30, Want met U loop ik door eene bende, en met mijnen God spring ik over eenen muur; en Ps. 27 : 3, **mijn** leger belegerde, mijn hart zoudevreezen; en dit kwam met Petrus aanstonds weer tot zulk een uiterste, dat hij

de eerste was die het zwaard trok; en zoo gaat de Heere met hen de bende vijanden tegemoet; namelijk :

a. Om zijne lieve discipelen, en 'wel die het nog zoo slecht gemaakt hadden, echter te redden en te bewaren. O! onder die goddelooze menigte toonde de Heere zijne goddelijke kracht, in zijne discipelen te verlossen. Wij lezen, Joh. 18: 4—9, dat de Heere op de bekenenis, dat Hij Jezus de Nazarener was, zijne vijanden door zijne goddelijke kracht' ter aarde sloeg, en daardoor hunne harten zoo overweldigde, dat de vijanden op zijn bevel: Indien gij dan Mij zoekt, zoo laat dezen henengaan, hunnen handen niet durfden leggen aan de discipelen; dus bewaarde en beveiligde de Heere zijne discipelen, naar de Schrift, Joh. 17 : 12, en dus vluchtten al de discipelen, Jezus verlatende, en ontkwamen.

b. Ook om Zichzelven, uit liefde tot zijn volk, gewillig over te geven; Hij gaat het kwaad in, en Hij komt om. Hij maakt hier zijne discipelen getuigen, dat het al liefde was, wat Hem 'dreef; van eeuwigheid was zijne vermaking geweest met de menschenkinderen, Spr. 8 : 31, en dat was nog zoo; hierom ging Hij (die met een oog van toorn al zijne vijanden in een oogenblik had kunnen vernield hebben) nu den eeuwigten toorn van zijnen Vader doordragen, zoodat Hij er uit opkwam, en om al zijne kinderen daaruit ook te kunnen ophelpen; ja, om alle reddingen, alle verlossingen, alle bewaringen, allerlei geestelijke en tijdelijke zegeningen en voorrechten te verwerven en te veroorzaken; en eindelijk, om dus zijns Vaders wil te doen en te gehoorzamen, gelijk Hij in zijne laatste predikatie tot hen zeide, Joh. 14: 31, Maar opdat de wereld wete dat Ik den Vader liefheb, en doe gelijkterwijs de Vader Mij geboden heeft. Staat op, laat ons van hier gaan.

B. Aangaande nu nader de gepastheid dezer verhandelde stof op ons Nederland in het gemeen en op Gods volk in het bijzonder, nu en in het vervolg; namelijk, wat ons Nederland in het gemeen, en elk inwoner, ja, elk onzer in het bijzonder te wachten heeft, ingeval die doodelijke zorgeloosheid zoo algemeen, en dat in zulk eenen donkeren en benauwdten tijd, blijft. O, vrienden! immers niet anders dan eene hardere wakkermaking met den slag, met hetgeen jaren is bedreigd, mitsgaders ook, welk een groot verschil, er alsdan in die benauwde ure zijn zal tusschen Nederlands tweeërlei inwoners; hierin slaan wij het oog:

A. Op de aanhoudende, doodelijke zorgeloosheid van ons Nederlands volk in het gemeen en van Gods volk in het bijzonder, en dat in zulk eenen donkeren en benauwdten tijd.

B. Op eene hardere en vreemdere wakkermaking, welke daarop is te wachten door den slag **zelven**, door de komst van dat, wat jaren is bedreigd.

C. Eindelijk ook op het groote verschil in die benauwde ure, hetwelk er dan zijn zal tusschen Nederlands tweeërlei inwoners.

A. Belangende het eerste; vermits daarvan veel op dezen dag is gehoord, en vermits wij onlangs, volgens **Mark. 14: 40**, breed heb-

ben uitgewijd, wat den tegenwoordigen donkeren en benauwden tijd thans uitmaakt, zoo door zulke zonden, die van den hemel te allen tijde zwaar zijn te huis gezocht, als ook door de menigerlei blijkbare plagen en oordeelen Gods, welke daarom tot hiertoe op ons land gerust hebben, gelijk wij toen breed uitgewijd hebben over de aanhoudende doodelijke zorgeloosheid van ons Nederland in het gemeen en van Gods volk in het bijzonder, en dat in zulk eenen tijd; hierom gaan wij zulks thans voorhij.

B. Belangende dus eene hardere en vreemdere wakkermaking, welke (op die aanhoudende, doodelijke slaapzucht, in het midden van zulk eenen gevaarlijken tijd) voor Ons Nederland en voor ons bijzonder te wachten is door den slag zelve, door de komst van dat, wat jaren is gedreigd; hierin slaan wij gade: vooraf

a. Het goedertierene Gods daarin, dat de Heere nog weder omziet naar een Zorgeloos volk, en waarschuwt; in plaats van ons land met den slag zelve, schielijk en verder onrewardschuwd te overvallen, zeg ik, 'komt daar God nog alvorens en waarschuwt ons.

1. Door te laten zien wat er rondom hangt; door zijne opgeheven roede, eer zij neervalt. God zegt: o, mensch! zie daar het glinsterend zwaard zoo nabij; zie daar de pest, de bluskoortsen, ja, zie daar de verbreking van de zenuwen van uwen staat, zoo nabij en voor de deur. Immers uw godsdienst, die allervoornaamste zuil van het bestaan uwer republiek, verzwakt zeer; uwe financiën, uwe compagniën in het Oosten en Westen zinken; mijne hand, zegt God, is er tegen uitgestrekt. Ook heeft immers in al uwe neringen en in uwen handel een zwaar verval plaats; daarbij, uwe krijgslieden zijn onbedreven en onervaren, uwe helden zijn weg, en zoo houden verscheidene mogendheden, in de goddelijke voorzienigheid, zich zoo, dat niemand uwer weet, wat hij er van zeggen zal. Vrienden! dit alles zijn stemmen Gods tot waarschuwing, eer het kwaad daar is; ziet gij dat niet? wil God daarmede zeggen.

2. Ja, vrienden! God waarschuwt ons thans nog op dezen tegenwoordigen verbodsdag; de Heere zelf geeft ze ons tot wakkermaking en waarschuwing; de overheden hebben ze alleen maar bepaald op dezen tijd, uit aanmerking:

a. Van de groote en ongemeene toebereidselen, die er gemaakt worden tot voortzetting van den oorlog, voornamelijk in de nabuurschap van de grensvestingen van onzen Staat, en wegens de geruchten, dat dezelve tegen onzen Staat staan gebruikt te worden.

b. Van de langdurige en ten einde loopende lankmoedigheid Gods, en dat tegen de aanhoudende zonden en ongerechtigheden des lands, welke volgens de overheden zeggen niet gebeterd zijn, en die weten het wel.

c. En van de hooge noodzakelijkheid, dat Nederlands volk, als een eenig man, op dezen dag en vervolgens zich nederwerpe aan de voeten van Nederlands Ontfermer; namelijk, dat wij dien God, (die onzen Staat uit zeer kleine beginselen heeft groot gemaakt), ja, die

denzelven sedert zijne eerste opkomst zoo menigmaal uit zware **aanstooten** en uit **grootte** gevaren heeft weten te verlossen op wonderlijke wijzen, ik zeg, dat wij dien God, als onwaardigen, met belijdenis onzer zonden, in **billiking** en rechtvaardiging van Hem in zijne wegen en oordeelen, hartelijk smeeken om verzoening in het bloed van Nederlands Hoogepriester, en om kracht, en om hervorming, en ook om verdere bewaring en redding; ook om neiging der harten van koningen en prinszen tot herstelling van de verbrokene rust en vrede; ja ook, om heil te zoeken voor de kerk op den ganschen aardbodem, zoodat wij onze broederen, die in verdrukkingen en zwaarigheden zijn, niet vergeten, maar gedenken mogen alsof wij zelf in hunne plaats waren.

3. Ja, eindelijk, waarschuwt de Heere op eene andere en zeer zeldzame wijze, en die het minste opgemerkt wordt, en die is gelijk als in den tekst, namelijk: en hen daar latende, ging Hij ten derden maal henen.

a. Vrienden! ik versta door het daarlaten en henengaan Gods van ons zondig land, als God **zwijgt** in zijnen toorn, en zijne lankmoedigheid als ophoopt, en met zeer benauwende oordeelen of met het twisten van zijnen Geest onder de oordeelen niet veel meer aan een volk doet.

†. Gods gunstige weg met ons land in den besten tijd van onze kerk, van het sluiten van den Munsterschen vrede af, sedert het jaar 1648 en lang te voren, was, dat de Heere vrij mindere kwaden, onesteldheden en slaapzuchtigheden van **zijn volk** met veel zwaardere, (ik meen) veel benauwender oordeelen bezocht. O! wat heeft ons land toen niet ondergaan? Zware overloop van vijanden binnen onze poorten en huizen; zware orkanen van 's Heeren toorn; zware pestilentiën, zoodat ons land nauwelijks vijftig jaren aan elkander van de pest bevrijd was. En eindelijk, vrienden! dienden die wegen Gods in dien tijd:

*. Om Gods kinderen te herstellen, en om de goddeloozen weer van atheïsten en ongodisten tot geloovigen aan God te maken; gelijk Nebukadnezar onder dat zware oordeel, Dan. 4 : 37, zeide: Nu prijs ik den Allerhoogste, en verheerlijk den Koning des hemels, omdat al zijne werken **waarheid**, en zijne paden gericht zijn.

** . Gelijk ook om verandering in de zeden te maken onder het gemeen, om den vervallen sabbat te herstellen, om de huisgodsdiensten weêr op te richten; gelijk wij in onze vroegere kerk-acten nog lezen, dat de **leeraars** zulken onder censuur brachten, die in de huisgodsdiensten nalatig waren, welke dingen bijzonder aan de herstelling des sabbats vast zijn.

††. Eindelijk, om deze redenen was het, dat Gods getrouwe knechten, de zieners in dien tijd, wat goeds wachtten, als God met zware oordeelen het volk **bezocht**. O! dit was hun een bewijs, dat Gods oog in gunst open was over een slapend volk, om hunne wegen te zien en hen te genezen, volgens Jes. 57 : 18, en zij, als medearbeiders, werkten dan ook mede.

*. Als Van Lodensteyn nog in den jare 1672, (de Franschen hier zijnde) zoo juist zeggen kon van den predikstoel: o mensch ! nu heb gij den vijand in uwe huizen, en God heeft u nu in zijnen smeltkroes; ei! twist nu niet tegen Gods roede; werkt nu mede, opdat gij er door gebeterd moogt worden ; zucht dat de Heere u loutere, Mal. 3 : 3, dan zult gij daarna den Heere weder een nieuw en rein spijsoffer toebrengen in gerechtigheid. Evenals een goudsmid, (het goud in den kroes en in het vuur zijnde) dan medewerkt en het vuil er boven afhaalt, doet ook zoo.

****.** Ja, wat kon hij in dat vuur groote ambtenaren aanspreken, en zeggen : o! vindt gij nu dat, wat gij al uwe dagen zoozeer begeerd hebt, op eenen methoop liggen, zoudt gij het nu wel oprapen? Ziet eens, wat gij doet, als gij loopt, waar God u vooruit niet roept.

b. Bijgevolg, zoo gelijkt dit zeer onze toestand te zijn, namelijk, dat de Heere het zondige gestel van ons als voor eenen tijd daar laat, en henegaat, namelijk:

†. Dat de Heere meer uitgemergelende en langzamerhand opetende en aan de hoeken inkortende oordeelen, al zeer benauwende, zendt. O! onder benauwende oordeelen roept een atheïst naar boven, maar tegen deze aan breken atheïsterij, ongodisterij, rationaliterij, spino-sister& vrijzinnigheid door, ja, slaaplucht en verharding onder vroom en onvroom.

††. Besluit nu eens, welk een vreemde en zorgelijke weg Gods met ons land deze weg is, en wat zware naweën hierop zijn te wachten. O! wat zal het einde zijn, anders dan toorn vergaderen als een schat. Rom. 2 : 4, 5. God zegt, Ps. 81: **12**, 13, Mijn volk heeft naar Mij niet gehoord, Israël heeft Mijner niet gewild; dies heb Ik het overgegeven. Dan laat de Heere een volk daar, als Hij zegt, Hoz. 5: 15, Ik zal henegaan en keeren weder tot mijne plaats, tot zij zichzelf schuldig kennen; ja, ook dan, als Hij, zijnen Geest van bekeering en hervorming onder de 'oordeelen en op de verbodsdagen inhoudt, en als het twisten van den Geest begint op te houden, dan zijn er zwaardere wegen Gods te wachten, gelijk te zien is in de eerste wereld en elders.

b. Slaan wij gade, welk eene hardere en vreemde wakermaking op die aanhoudende, doodelijke zorgeloosheid ons Nederland in het gemeen en elk onzer in het bijzonder te wachten heeft door den slag zelfen, door de komst van dat, wat jaren is bedreigd.

1. Nadrukkelijk zegt de Heere tot den profeet, Ezech. 33: 32, 33, Gij zijt hun (namelijk zijne toehoorders) als een lied der minne, als een, die schoon van stem is of die wel speelt, daarom hooren zij uwe woorden, maar zij doen ze niet. Maar als dat komt, (ziet het zal komen) dan zullen zij weten, dat er een profeet in het midden van hen geweest is. O! daar is niets zwaarder, dan wakker gemaakt te worden door den slag zelfen; het is even als voor eene ziel, die in het opperste van eenen mast slaapt, en niet wakker wordt voor zij wakker valt en in de woedende zee stort. Vrienden! dan ontwaakt

hij te laat, dan is hij verloren, en dan is die val voor **zulke** een eeuwig **blijven** vallen en zinken; niet dat een goddelooze dus maar één' verschrikkelijken val doet, maar de wijze van **zijn** verloren gaan is een eeuwig vallen, een eeuwig zinken, een eeuwig verloren gaan, een eeuwig verdorven worden, zonder ooit verdorven te worden, naar de kracht der spreekwijze, Matth. 10: 28, en dan wordt de mensch onzalig wakker. O! dan heeft hij geen voortslapen, **geene** rust meer te wachten, dan heeft **zijn** langdurige proeftijd een einde; het is dan 'genoeg, het is lang genoeg geslapen, dewijl de ure daar is, dat het op de overlevering aankomt, en dat het **kwaad** niet sluimert. Paulus, hiervan indruk hebbende en de gelegenheid des tijds kennende, roept daarom tot elk, dat het de tijd, en ure voor ieder bijzonder is, om nu uit zijnen slaap op te waken, Rom. 13 : 11.

2. En breekt die dag en ure voor Nederland eens aan, dat het op eene overlevering aankomt, naar den eeuwigen raad; komt de **vreeze** eens, die gevreesd wordt, o! dat zal wat te zeggen **zijn**:

a. Als het zwangere besluit des **grooten Gods** over ons zondige land eens aan het baren zal raken, en die dag en ure eens zal komen, Zeph. 2 : 2. O, vrienden! het zullen hittigheden van toornigheden zijn; het zal dan **Gods** dag en onze nacht worden, het zal zijn een dag des toorns des Heeren, en het zal zoo min te stuiten zijn, als men het baren van eene vrouw kan stuiten, haar **tijd** van voortbrengen daar zijnde. O! dan zal het oordeel zich daarhenen wentelen als wateren, Amos 5 : 24, en **gij** weet, dat tegen inbrekende wateren geen stuiten is.

†. Vrienden, o! zullen de wreede **vijanden** ons slapende vinden, dat zal er wanhopend uitzien! Breekt de oorlog in ons land eens uit, hoe zullen wij staan als eene hloode kudde geiten, onze schaduw is weggeweken. Toen wij God blijkbaar met ons hadden, toen joeg één er duizend weg, en twee deden tienduizenden vluchten.

††. Ja, zal de pest of andere oordeelen, naar **Gods** gesloten boek, ons slapende vinden, en zullen de consciëntiën van Nederlands inwoners hunne werking dan beginnen te doen? O! welk eene beroering zal dat maken in ons land! Dan zullen de **grooten** der aarde, de **kerkelijken**, ja, allen, die **geene** toevlucht hebben, met hunne handen in hunne lendenen schreeuwen van weedommen des harten, en huilen van verbreking des geestes, Jes. 63 : 13, 14.

†††. En genomen, God verschoonde nog al eenigen tijd, is voor elks deur niet de dood, eene lange donkere eeuwigheid, eene **wijd** gappende hel ? O! ieder natuurlijk mensch heeft elk oogenblik **zijn** eeuwigen nacht te wachten, en zal de dood iemand slapende vinden? O! verschrikkelijk wakker worden; zooals een onverzoend mensch, terwijl God de **oogen** van zijn lichaam sluit.

b. **Moet** **gij** niet bekennen, vrienden ! dat het **verschrikkelijk** zal zijn, als elk zal roepen: daar is het nu, ziet, de ure is gekomen? O ! die er wat van zien, die beven nu al, als zij denken aan **Gods** dag en aan dat woord, Jer. 30: 24, dat de Heere de hittigheid **zijns** toorns

(als die tijd daar is) niet zal afwenden, totdat Hij gedaan en daargesteld zal hebben de gedachten zijns harten.

C. Belangende nu het groote verschil en onderscheid in die nauwde ure, hetwelk er dan zijn zal tusschen Nederlands tweërlei inwoners; daarin slaan wij gade:

a. Het jaren lang gedreigde kwaad, nabij en daar zijnde, hetzij de Heere God de bleeke pest, of andere heerschende ziekten en doodsboden, hetzij den verrader en den eeuwigen ervijand van Gods kerk en van ons land, hetzij eenig ander oordeel, bevel geeft om ons land en onze huizen aan te tasten; ja, hetzij de koning der verschikking, de dood, bevel krijgt, om tot elk onzer in het bijzonder ten venster in te klimmen, en om den langdurigen genadetijd van ieder onbekeerd mensch met zijnen levensdraad af te snijden.

1. O mensch! die tijd daar zijnde, dat er een uitroeiend oordeel of eene versmadende roede op een volk in het gemeen of op een mensch in het bijzonder nedervalt, o! al stonden dan Noach, Daniël en Job voor Gods aangezicht, volgens Ezech. 14: 14, 20, mochten zij hunne zielen bevrijden, maar zij zullen u niet kunnen helpen, het verbidden zal dan gedaan zijn. Toen de bestemde tijd daar was, dat de wrake Gods de zonde van het uitverkoren menschedom zonder barmhartigheid in zijnen lieven en onzondigen Zoon, als den Borg, te huis zocht, ging Jezus zelf, tot driemaal op zijn aangezicht ter aarde vallende, bidden, maar het recht ging zijnen gang; het was: ziet hij is nabij, die Mij verraadt.

2. Wat dunkt u, mensch, buiten Christus! zult gij, op uzelfvlen staande, en zonder Borg, de oordeelen Gods zoo durven inwachten? Denkt gij, als gij dan een' laffen uitroep doet en een geluid geeft uit vrees voor straf, dat God dan naar u zal hooren? Wij lezen, Spr. 1: 26, dat het dan anders zal zijn.

b. Slaan wij gade het groote verschil en onderscheid, hetwelk er alsdan zijn zal tusschen Nederlands tweërlei inwoners, o! dan zal elk, ook wier oogen nu gesloten zijn, blijkbaar zien het onderscheid tusschen hem, die God gediend en die Hem niet gediend heeft, Mal. 3 : 18, wanneer die dag zal komen, brandende als een oven, de een zal zijn als een stoppel voor het vuur, en dat zal hun noch wortel noch tak overlaten, Mal. 4 : 1, 2. En even op dienzelfden tijd zal over den anderen de zon der gerechtigheid opgaan; ziet eens, welk een onderscheid! Het is waar, dat de Heere alle slapenden, vroom en onvroom, de wijzen met de dwazen, Matth. 25 : 6, wel zal opwekken, en door zijn machtig woord tot elk wel zal spreken: staat- op, laat ons gaan! en dat dus beide, wijzen en dwazen, wel zullen ontwaken, maar het onderscheid alsdan zal groot zijn.

1. De een zal geborgen worden. Jezus zeide, Joh. 18: 8, tegen de bende: Indien gij, Mij zoekt, zoo laat deze henegaan. Hij neemt al hun kwaad op Zich, en Hij laat dus de eigenlijk schuldigen vrij uitgaan, als hadden zij geene zonden gehad noch gedaan. O! vrienden, volgens Jes. 32 : 2, zal die Man u eene verberging en schuilplaats

zijn; ja, slapende vromen, ziet eens hieruit, **gij** maakt het nu zooals **gij** het maakt, wat **gij** op het einde, vroeg of laat, te wachten hebt. O! om Jezus' wil zal uwe zorgeloosheid als een nevel verdwijnen, de schuld worden uitgewischt, ja, Hij zal **geene** ongerechtigheid aanzien in Jacob. O! wie is een God als God, die de zonden vergeeft? Mocht dit uwe ziel raken, en mochten liefdetranen uwen slaap doen wijken! En dus hebt **gij**, kinderen van God! naar de belofte te verwachten, verborgen te zullen worden in dien dag, dien de Heere maken zal, of dat de Heere vóór dien tijd u zal opnemen tot Zich, of dat **gij**, mede deel gehad hebbende aan de zonden van dien tijd, ook mede deel zult hebben in de plagen van den tijd, en dat dus eenerlei den rechtvaardigen en goddeloozen zal wedervaren, maar het is groot, dat voor u de prikkel er uit weg is, ze zal uwe ziel niet schaden. Of dat God u bijzonder getrouw zal maken voor zijnen naam, zijne zaak en waarheid', zoodat **gij** zooveel liefde voor God en Jezus van binnen krijgen zult, dat **gij** heerlgkheid, ja, eene kroon zult zien in het **martelaarschap**; of dat God u zal redden en een **Zoar** ter verbergung zal **aanwijzen**, of dat **gij** in eene binnenkamer zult worden geleid, tot dat de gramschap overga, Jes. 26 : 20, namelijk, dat **gij** in het midden van het vuur der oordeelen, (gestaltelijk' ingekeerd, als in eene binnenkamer, steeds naar binnen en naar boven vluchtende, schuilende bij den Heere, uwe sterkte) veilig zal worden bewaard, tot verbazing zelfs van de goddeloozen. O! dat **gestaltelijke** staan, schuilen en werken in den Heere, bij den Heere, met den Heere, dat is die sterke binnenkamer, daar is bewaring in 'het midden van de gramschap. Mijn volk, zegt God, Jes. 32 : 18, 19, zal in eene woonplaats des **vredes** wonen, in wel verzekerde woningen, in stille geruste plaatsen.

2. Maar zoo zal het buiten 'die wel verzekerde woning niet zijn. O! daar buiten zal het verschrikkelijk hagelen in het woud, daar zal het niet veilig zijn. O! een onbekeerd mensch zal in het kwaad storten en vallen. Menschen! als de dagen der wraak en der vergelding daar zijn, waar zult **gij** blijven met uw zielsgevaar, in het midden van de gevaren des lands? En daarom, o! aanmerkt dit toch, neemt dit toch ter harte: ging de eigen natuurlijke Zoon van den eeuwigen Vader, als Borg, hier het kwaad in, kwam God van den hemel (als het ware) om, namelijk, die Persoon, die ook waarachtig God is, o! wat zal uw einde en de verwachting zijn voor uwe arme ziel? Verwacht **gij** dan barmhartigheid? en Gods toorn valt op zijn Zoon zonder barmhartigheid. O, mensch! die verwachting, ja, de allersterkste hoop van eenen mensch buiten Christus zal vergaan, als een huis van spinnekoppen, met eene vaag weg. Derhalve, o mensch! heeft God zijnen **eigenen** Zoon niet gespaard, Joh. 3 : 16, ja, is dit geschied aan het groene hout, Luk. 23 : 21, o! wat zal ten tijde der oordeelen en van den dood en van den jongsten dag aan u geschieden? Blijft **gij**, die **gij** zijt, wilt **gij** het verder **zoo** maar voort **blijven** wagen op uwe gedachten zonder grond? Bezieet het toch, **gij** hebt **geenen** grond; o! waart **gij** niet geboren, waart **gij** in een Heidendom geboren, hadt

gij geen Evangelielicht en **geene** stem achter u gehad, **hadt** gij **zoo**-veel niet gehoord, **hadt** gij **zoo** dicht bij de vromen niet verkeerd! Weet toch, dat het **vreeselijk** zijn zal te vallen in de handen van een levend God.

TOEPASSING.

Derhalve, o mensch! wordt het **geen** **tijd** dat elk zijn hart op **zijne** wegen zet, en naar binnen tot **zichzelve**n keert, waarvan **hij** **zoo** onherroepelijk ver af is!

A. O! Onverzoende mensch met God! sta toch **op** en laat ons gaan; hij, die' u verraadt, uw verrader, is ook nabij. **O** mensch! maak u van daar, waar **gij** ligt, het is daar niet **veilig**; blijf daar niet, uw staat is zeer **gevaarlijk**. Roep **sterkelijk** tot den **Heere**, dat **Hij** **haastelijk** dien doodslaap van u **wegneme**, opdat gij op uwen weg niet vergaet, wanneer zijn toorn maar een weinig zou ontbranden. Buig toch veel uwe knieën voor dien God, Die u gemaakt heeft en **bij** Wien al uwe paden zijn; zie, dat gij daar licht krijgt in uwe ellende en hoe donker het er bij u uitziet. Vrienden! het zijn nu nog de dagen des **Zoons** des menschen; haast kan die **tijd** komen dat gij een dier dagen zoudt **begeeren** te zien, en dat gij ze niet zoudt zien in eeuwigheid. Weet, het is in Jezus' hand alleen u te doen opstaan uit uwen doodslaap, en dat **gij** uit uzelveu en uwen zorgeloozen **doodelijken** natuurstaat uitraakt, door maar **eenen** waarachtigen stap uit uzelveu in Christus: roep daarom toch tot Hem, dat Hij op eene onwederstaanbare wijze het **machtige Effatha**, het **machtige**: sta op, laat ons gaan, tot uwe ziel spreke.

B. Begeerige zielen! 'gij ziet wat, als met half geopende **oogen**.

a. **O!** zoekt dat **gij** in dezen **tijd** van daar geraakt, waar gij **zijt**; vandaar, vrienden! uit uzelveu, uit uw verbeteren in eigen kracht, uit uw **terugblijven** van den Borg, om de grootheid uwer zonden, uit uw ongelooft, **o!** uit alles in Christus; bij Mij, zegt de Heere, Hoogl. 4:8, van den Libanon af, vrienden! als de oordeelen daar zijn, daar zult gij dat woord eerst genieten: laat deze henengaan; dan **zal** Jezus uw Borg zijn.

b. Zoekt toch getrouw te zijn aan uw licht in die dingen, **waarbij** gij in dezen **tijd** **zijt** gebracht, en dat gij daaromtrent in den grond oprecht voor God moogt worden; die in het mindere getrouw is, heeft het meerdere te wachten.

C. Volk des Heeren! nog een woord tot u; en wel,

a. **Gij**, slapende discipelen!

1. Het is waar, **gij zijt** voor eeuwig geborgen, maar **o!** wat kunt gij echter over uzelveu en over het gemeen halen! Over uzelveu, **zoodat** **gij** zelf als door vuur behouden wordt, en dat alles als van rondom beeft, ja, dat elk van **Gods** kinderen God moet rechtvaardigen en billijken over zijnen weg met u en over het intrekken van **zijn** licht en van het getuigenis van zijnen Geest en daarover, dat de

Heere u **zoo** in het donkere laat heengaan. En o! wat is dit een droevig teeken voor het gemeen, als de pilaren **zoo** zwak worden of ontvallen; o! dan kan het gebouw niet blijven staan, **zoo** min als Sodom het houden kon, zoodra Lot, die steun, er uit was.

2. En daarom, o, lieve vrienden! terwijl de tijd daar is, dat om alle dezen de hand Gods is uitgestrekt in 'zijne oordeelen te brengen, staat op, laat ons gaan. Namelijk, o! dat elk ziende worde, hoe ver hij van God is, waardoor hij eerst van den Heere afgeraakt en uit zijne eerste liefde en werken uitgevallen is, en welke de weg van zijne opkomst zou zijn! Weet, zonder uwen oversten Leidsman aan uwe hand, zult gij dien weg nooit vinden; derhalve, vrienden! ik wijze u naar Hem, die **geene** zonde gekend, en de smart van uwe slaap*ziekte gedragen en voor u gebeden heeft, opdat gij geborgen mocht worden.

b. Kinderen van God! die nog pogingen vindt tot waken en bidden, en om den Heere getrouw te blijven.

1. Ziet, wie zichzelf in nederigheid mag rekenen, en **Gode** eere geven, dat hij in zulk eenen hoozen dag nog onder de wakenden behoort. **Namelijk**:

a. Die de schuld van al het verval in kerk en land bij zichzelf zoekt en vindt; o! die zooveel vindt in zijn eigen hart en huis, en die steeds pogingen vindt, en uitziende is naar den Heere, en Hem steeds inroept, om handen aan het werk, aan het hervormen te slaan, wiens leven **des Geestes** is, om niets te 'verschoonen, waar de Heere hem eenigszins bijbrengt.

b. Die lust heeft om den lande behouden is aan te brengen; o! al kan de ziel niet veel toebrengen, ja, al kan zij, het niet veel verder brengen, die echter in die donkerheid in wil, tusschen een vertoornd God en tusschen een zondig land, en die dus in de bresse en scheure wil blijven liggen, wachtende op eene opening van de zijde Gods.

c. Ook hij, die, komende tot Nederlands God met Nederlands staat, **zoo** niet voort kan, en echter licht en ruimte en toegang voor zichzelf vindt; dit is geen bewijs van een slapende te zijn, maar eerder een bewijs, dat in die gunst Gods gestaltelijk staat, en dat het tusschen God en den lande scheelt, dat de Heere daarmede eenen twist heeft.

d. Die gewicht op uw hart draagt van de zonden des lands, zoodat de ziel zware wegen Gods met het verlichte en zondige Nederland verwacht; ja, die tegelijk gronden heeft of zoekt voor **geene** geheele uitroeiing of voleindiging, en die dus uit dat met Paulus, Hand. 28 : 15, **somtjids** eenen moed scheidt, en uit die voor oogen staande donkere tijden somtjids eene hoop en opgewektheid vindt, dat uit de **puinhoopen**, uit het gruis de straten en grachten van onze Nederlandsche kerk, in de benauwdheid der tijden, nog eens zullen gebouwd worden O! na zwaar verval, belooft God, Jer. 33 : 7, 8, Ik zal hunne gevangenis wenden en zal ze bouwen als in het eerste.

e. Ook die somtjids zulk een gewillig hart gevoelt, ingeval zeer

benauwde tijden over ons komen, om den Heere te willen volgen, die zoo gaarne' dan met Hem het kwaad wilde ingaan, o ! zulk een ver-trouwen op Hem somtijds vindende, als Hij in zijnen weg maar spreekt: laat ons gaan, ja, die dan in een donkeren weg over het algemeen heerlijkheid kan zien.

2. Leert ook uit Jezus' gedrag, wat u te doen staat in zulk eenen duisteren tijd ; namelijk,

a. Veel uwe hand te houden aan slapende vromen en aan onbekeerde menschen. O! de Heere mocht lust hebben om u te gebruiken.

b. Veel te blijven in den gebede, al slapen anderen. O! laat geen stilzwijgen bij u zijn; zoekt toch veel uw hart uit te storten voor en te wachten op den. Heere, totdat de dag aanbreekt; al ontvalt u de een en de ander, zoo zal de Heere in dien donkeren dag nog zien op die zuchtenden en geteekenden.

c. Sommigen voor eenen tijd ook daar te laten. Na veel waarschuwingen, deed Jezus niet veel meer met woorden aan zijne slapende discipelen; bekommert u derhalve niet te zeer, als de Heere uw hart en uwen mond toesluit en ontleent omtrent zulken, waarvan gij te voren veel werk hebt gemaakt. O! zij kunnen het maken door hunne stijve voorhoofden en harde harten, gelijk de toehoorders van Ezechiël, Ezech. 3 : 7, zoodat dien man zijne tong kleefde aan zijn gehemelte, en hun geen bestraffende man meer was, vs. 26. En twisten zij met u, omdat gij hen nu daar laat, en er niet veel meer aan doet, o! berust gij in den Heere, als gij overreed zijt, dat gij wel wildet als gij kondt, dat zal uwe ziel ruimte geven; o! menigeen, ja, al de verlaters des Heeren, zondigen zichzelf weg uit het hart en gebed van Gods volk.

d. Als het kwaad nadert en daar is, o! dan te gaan aanspreken en te zeggen: daar is het nu, ziet nu, de ure is gekomen, het is nabij, het is daar. O! het past Gods kinderen, de dagen der vergelding daar zijnde, te zeggen, daar zij te voren vruchteloos gearbeid hebben, slaapt nu voort en rust, 'het is genoeg, nu is het nabij; God staat op met het zwaard tegen het huis Jakobs, Amos 7.

e. Eindelijk ook, ten tijde der oordeelen, dan bij Goddelijk licht een nauw oog te houden om alles na te gaan, om God te verhoogen in zijne gerichten, dan te letten welke huizen ze treffen, welke ontbinders van Gods wet, welke sabbatschenders, welke spotters, welke goddeloozen, welke schadelijke dwaalgeesten weggevaagd worden, en welke uitwerking die oordeelen bij de overblijvenden hebben, om dus den Heere in zijne wegen te aanbidden, te prijzen en te verhoogen, en daarna geloovig wat goeds te verwachten.

3. Hebt gij voor uzelfen noodig :

a. Door ootmoed en nederigheid bewaard en groot te worden; o, vrienden! onze grootheid en sterkte bestaat alleen in onze waarachtige nederigheid, in zulke gedragingen voor den Heere en in Jezus' leiding gestaltelijk niet te kunnen missen ; maar o ! zoodra men meent, dat men wat is,' daar is de val. Hier waren drie mannen, die weinige

uren te voren zoo wakende waren en zoo nabij den Heere Jezus, en die het zoo goed hadden, en in zulk eenen korten tijd kwam die omwending. Derhalve, wakende vromen ! o ! waakt toch 'om wakende te blij ven, wandelt in vrees, zoekt uwe deur en toegang tot Jezus toch 'open te houden, en uwe kleederen onbesmet te bewaren van de wereld.

b. Hebt gij noodig een blijvend oog te houden, ook naar buiten, op de uitwerking van dezen verbodsdng, namelijk, wie al aan het hervormen gaat, en wie niet. Ziet gij er verscheiden, die in vorigen tijd wat werk gehad hebben, en die om de ontrouwheid aan hun licht en aan de prediking nu daar zitten en hoorende niet hooren, ja, van wie de Heere genomen heeft, wat zij nog hadden, en ziet gij die en anderen biddag houden zonder gedachten van hervormen, o ! verheerlijkt dan Gods rechtvaardigheid, en aanbidt den Heere in zijne wegen, omdat de Geest veel wederstaan is, als Hij werkte; zoo lezen wij, Gen. 6 : 3, dat Hij niet eeuwiglijk zal twisten.

c. Ja, gij hebt noodig met al uw biddagswerk, en met uw volgend dagelijks hervormingswerk in uwen Borg en in zijn volmaakt doen te schuilen.

D. Eindelijk en ten laatste, vrienden in het gemeen ! besluit ik ook met dit woord, vermits het tijd wordt om te ontwaken, en om op te staan, en om van daar te gaan, waar elk staat, en dus te zoeken geborgen te worden voor de lang gedreigde oordeelen, ja, voor den dag des kwaads, welke ieder onbekeerd mensch op de hielen volgt, en zoo zeer nabij kan zijn; derhalve, staat op, en laat ons gaan. O ! laat elk gaan, dat ieder zich spoede uit zichzelf, uit zijnen natuurstaat, uit zijne strikken en banden, uit zijn ongelooft, uit zijne wettischheid, uit zijne aardsch- en wereldschgezind- en ongelijkvormigheid, uit zijne goddelooze gedachten en vleeschelijke redeneeringen. O ! de goddelooze man verlate hier zijne gedachten; uit zijnen hoogmoed en opstand tegen God, uit zijne dwalende gezindheid en verheffing van zijn arme rede boven den Bijbel, uit zijn eigen wapentuig en oproer, dat hij tot hertoe tegen God gebruikt heeft, ja, uit al zijne zondige eigenheden in beginsels, waaruit, in krachten, waardoor, in arme gerechtigheden, waarop, en in einden, waartoe hij tot hertoe gewerkt heeft. Ja, laat ons gaan tot al die einden naar Jezus, den grooten Borg, de eenige verdienende en werkende oorzaak van al dat heil in het hart van elk, die het waarlijk hebben wil; het mocht den grooten God behagen, Jes. 33 : 20-22, dat ons Nederland, ja, dat deze plaats in hetzelfde, de stad bleef onzer bijeenkomsten, en dat de Heere nog eens heerlijk werd in het midden van ons Nederlands Sion en Jeruzalem. Amen, het zij zoo !

HET NAUWELIJKS ZALIG WORDEN DES RECHTVAARDIGEN,
TEN SCHRIK DER GODDELOOZEN EN ZONDAREN.

OF

Eene verhandeling op eenen Bededag.

En, indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal de goddelooze en zondaar verschijnen ?

1 PETR. 4 : 18.

DE apostel Petrus, schrijvende in dezen brief aan de geloovige- of Christen-Joden, die in de verstrooing waren, bijzonder, aangaande de heiligheid des wandels in het midden van de sterke vervolgingen, en van het inbreken der dwalingen, is bijzonder bezig in dit vierde **kapittel**:

A. Om zijne leer aangaande de heiligheid des levens aan te dringen, met nadrukkelijke beweegredenen, in de elf eerste verzen.

B. Dan, vs. "12-19 **ingesloten**, bemoedigt hij de geloovigen tegen de zware verdrukkingen en vervolgingen, die zij te wachten hadden, bijzonder, als zij godzalig wilden leven ; in diervoege:

a. **Wijst hij** hun aan, dat om den naam van Christus vervolgd te worden hier beneden **geene** vreemde zaak is, bijgevolg, dat zij zich niet vreemd moesten houden over de hitte der verdrukking, alsof hun iets vreemd overkwam, vs. 12.

b. Sterkt **hij** hen tegen de zware verdrukkingen en vervolgingen met gewichtige redenen, genomen :

1. Van het einde en oogmerk **Gods** in dezen; het was **Gods** hand, die zulke wegen over hen bracht, en wel ten einde hun genadestaat daardoor beproefd zoude worden, vs. 12.

2. Van hunne gemeenschap aan Christus. Jezus was langs den weg van **lijden** verheerlijkt, derhalve moesten zij zich te eerder verblijden, dat deze weg ook hun weg zijn zou, vs. 13.

3. Van het bewijs, dat zij, 'onder dien weg van verdrukking, door de werking des **Geestes**, vinden zouden, wegens hunnen genadestaat, en dus **zoude** tegelijk de Heere Jezus in hun lijden verheerlijkt worden, vs. 14; alles echter onder zekere waarschuwing, waarop **Gods** volk ook wel een oog te houden heeft:

a. Dat zij in geen en eenige kwade aanleidingen tot verdrukkingen geven moesten, vs. 15.

b. Maar dat zij een oog te houden hadden, om zich als Christenen te gedragen, ten einde zij ook als Christenen lijden mochten, waarover zij zich niet zouden behoeven te schamen, maar eerder zich genoodzaakt vinden, om deswege God te verheerlijken, vs. 16.

4. Van de vervulling des tijds van de voorzeggung des Heeren Jezus, Matth. 24 : 9, namelijk, dat Hij zijne kerk zuiveren zoude langs den weg van zulke heete vervolgingen, want, zegt de apostel, vs. 17, Het is de tijd, dat het oordeel beginne van het huis Gods. Derhalve moesten de geloovigen zich niet vreemd houden over de hitte der verdrukking, maar de apostel trekt uit alle deze een allerverschrikkelijkst besluit voor de goddeloozen, die hadden met grond te reezen, en *voor die had hij niets tot moedgeving, kunnende nauwelijks woorden vinden om de verschrikkelijkheid van het oordeel Gods, dat over hun hoofd hing, uit te drukken, zeggende: en indien het eerst van ons begint, welk zal het einde zijn dergenen, die het Evangelie Gods ongehoorzaam zijn? vs. 17. En vermits de apostel indruk had, dat de godzaligen niet in den hemel zouden kunnen komen, tenzij zeer moeilijk en dus maar nauwelijks, zoo herhaalt hij dezen verschrikkelijken uitroep over de goddeloozen op eene onbepaalde wijze in onze woorden, vs. 11, zijnde dezelve aan het vorige vast met het hier zeer nadrukkelijke woordje en, zeggende: En, indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal de goddelooze en de zondaar verschijnen?

Welke woorden den hopeloozen staat insluiten en het verschrikkelijke uiteinde van eenen goddeloozen, opgemaakt uit de zware en donkere wegen en leidingen Gods van zone kinderen ter zaligheid, ten einde zorgeloze en goddelooze menschen door den schrik des Heeren bewogen mochten worden tot het geloof; waarin wij beschouwen twee hoofddeelen.

A. Een voorwaardelijk voorstel des apostels aangaande de duistere wegen Gods met zijn volk ter zaligheid, en, indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt.

B. Een allerverschrikkelijkst besluit, hetwelk de apostel hieruit opmaakt, aangaande het uiteinde van eenen goddeloozen; indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal de goddelooze en de zondaar verschijnen?

A. Belangende het eerste, daarin slaan wij gade:

A. De getuigenis van Petrus nopens de duistere wegen Gods met eenen rechtvaardigen; de rechtvaardige wordt nauwelijks zalig.

B. Wat de apostel met zijne voorwaardelijk wijze van voorstelling te kennen geeft, als hij zegt: en, indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt.

A. Betreffende de getuigenis van Petrus; daarin slaan wij het oog:

a. Op het onderwerp, waarvan gesproken wordt, namelijk, de rechtvaardige.

1. Door eenen rechtvaardigen moeten wij niet verstaan:

a. Eenen rechtvaardigen in zichzelf, eenen volmaakt heiligen, zonder eenige zonde, en bijgevolg zonder eenige beschuldiging en veroordeeling; dus was Jezus alleen een rechtvaardige, de rechtvaardige knecht des Heeren, Jes. 53 : 11, de rechtvaardige spruit Davids, Jer. 23 : 5, die alleen zeggen kon, Joh. 8 : 46, Wie van u overtuigt Mij van zonden? en 1 Joh. 3 : 5 staat, dat geene zonde in Hem is; doch zoo is er buiten Christus nooit een mensch op aarde rechtvaardig geweest na den val, die goed doet en niet zondigt, Pred. 7 : 20. Dus zegt Paulus, Rom. 3 : 10, Daar is niemand rechtvaardig, ook niet één.

b. Noch ook eenen rechtvaardige door eene gewichtigheid der wet, die het doen vordert om te leven, Lev. 18 : 5, vergeleken Rom. 10 : 5. Dus waren Adam en Eva rechtvaardig vóór hunnen val. Het is wel waar, dat de weg tot de zaligheid blijft vóór en na den val, de volmaakte onderhouding der wet, maar het eenige en groote onderscheid is enkel hierin: vóór den val had eene eigene gehoorzaamheid, maar na den val heeft het doen en de gehoorzaamheid van een ander alleen plaats. Paulus leert ons nadrukkelijk, Rom. 3: 20, dat na den val, uit de werken der wet geen vleesch zal gerechtvaardigd worden voor God, want het is de wet onmogelijk, vermits zij door het vleesch krachteloos is geworden, Rom. 8 : 3, 4. Waarom David uitroept, Ps. 143 : 2, En gaat niet in het gericht met uwen knecht, want niemand, die leeft, zal voor uw aangezicht rechtvaardig zijn.

2. Maar door eenen rechtvaardige moet hier verstaan worden:

a. Een gerechtvaardigde goddelooze, geheel buiten zichzelf, in de Goddelijke vierschaar, welken de Heere richterlijk van de doemschuld van al zijne zonden vrijgesproken, en gegeven heeft het volkomene recht op de goederen des verbonds, die aan den hemel en de volle zaligheid vast zijn; en dat wel vloeiende uit het verbond der genade, op grond van de eeuwige en vrije genadige verkiezing in Christus, enkel om Christus' volle en volkomene gerechtigheids wil, door hem geloovig omhelsd en aangenomen. tot eeuwigen prijs en roem van Gods vrije genade; zulkeen wordt nu terecht een rechtvaardige genoemd.

†. Niet alleen, omdat hij door het geloof in Christus volmaakt gerekend is, Rom. 4 : 5, 6, Doch dengen, die niet werkt, maar gelooft in Hem, die den goddelooze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot rechtvaardigheid. Gelijk ook David den mensch zalig spreekt, welken God de rechtvaardigheid toerekent zonder werken. zoodat er voor zulkeenen geene verdoemenis meer is. Rom. 8: 1.

††. Maar ook, omdat bij door dit vereenigd geloof in Christus tot rechtvaardigmaking eene nieuwe natuur deelachtig is geworden, en dus een hartelijke lust en liefde gekregen heeft, om rechtvaardig en heilig voor God en menschen te leven. Het is toch den rechtvaardigen blijdschap recht te doen, Spr. 21: 15. En Johannes zegt, 1 Joh. 3: 7, Kinderkens! dat u niemand verleide. Die de rechtvaardigheid doet, die is rechtvaardig, gelijk Hij rechtvaardig is. Dus lezen wij, Luk. 1: 6, van Zacharias en Elisabeth, dat zij beiden rechtvaardig waren